

Pasport lokalít Geoparku Novohrad - Nógrád

P.č.	Názov, katastrálne územie	Členenie	GPS súradnice	Druh ochrany	Charakteristika
1.	Bašta vo Fiľakove (k.ú. Fiľakovo)	kultúrno-historická lokalita	48,27159° 19,82401°	NKP	Posledná zachovalá kruhová veža mestského opevnenia Fiľakova postavená v 17. storočí je situovaná pred vstupnou bránou do Fiľakovského hradu.
2.	Belinské skaly (k.ú. Belina)	geologická a prírodná lokalita	stred: 48,22804° 19,86191°	PP (71 100 m ²), CHKO, CHVÚ, ÚEV	Typický lávový prúd alkalického bazaltu cerovej bazaltovej formácie, pozoruhodnosťou bazaltu sú výrastlice olivínu do 1 cm. Vek lávového prúdu bol stanovený rádiometrickým datovaním na 4,76 ± 0,44 mil. rokov odpovedajúci spodnému pliocénu (dák). Zvyšky riečnych sedimentov v podobe štrkov a pieskov sú v podloží lávového prúdu. Ochrana tvoria prírodovedecky a krajinársky hodnotné bazaltové stĺpy s doskovitou odlučnosťou so zaujímavými morfológickými tvarmi, ako aj hodnotné biotopy plazov, teplomilného hmyzu a vzácných rastlín.
3.	Bujár (k.ú. Kalonda)	geologická lokalita	stred: 48,25686° 19,65969°	-	Prírodný odkryv mladoneogénnych suchozemských štrkov, pieskov a ryodacitových tufov bukovinského súvrstvia. Na lokalite sú zvyšky skamenelých kmeňov stromov a otláčkov listov v spodnej časti ryodacitových tufov.
4.	Čakanovský profil (k.ú. Čakanovce)	geologická a montanistická lokalita	stred: 48,21201° 19,80542°	PP (6 889 m ²), CHVÚ	Čakanovský profil tvorí spodnomiocénny sled jemnozrnných prachových pieskovcov, glaukonitických pieskovcov, vápnitých prachovcov s morskými lastúrníkmi a ulitníkmi, riečnych štrkov, povodňových pieskov a jazerných ílov, ryodacitových tufov, hnedouhoľného sloja a riečnych pieskov. Profil je pozorovateľný na niekoľkých izolovaných odkryvoch (staré pieskovne a štrkovne, opustený výkop na uhlie) v dĺžke 1 270 m. Chránené sú dva bývalé ťažobné priestory, na začiatku a na konci čakanovského profilu.
5.	Čamovce (k.ú. Čamovce, Belina)	montanistická lokalita	stred: 48,23500° 19,86289°	DP, CHVÚ	Výhradné ložisko stavebného kameňa, surovinou je nefelinický bazanit s hojnými výrastlicami olivínu (rádiometrický vek je 4,76±0,44 mil. rokov). Sprievodnou surovinou sú rozpadavé pieskovce (egenburg). Surovina je vhodná ako hutné kamenivo pre stavebné účely, vybrané úseky možno použiť na výroby hrubej kamenárskej výroby. Ložisko je ťažené v dvoch etážach, v severnej časti lomu sa ťažia aj stavebné piesky.
6.	Dunivá hora (Dobogó) (k.ú. Nová Bašta)	geologická a montanistická lokalita	kóta 598 m n.m.: 48,17583°	CHVÚ	V opustenom lome je odkrytý prierez stavbou freatického a troskového kužeľa. V jeho spodnej časti kužeľa sú uložené produkty freatických explózií tvorené prevahou úlomkov až blokov z podložných ryodacitových tufov, v jeho vyššej časti

			19,89532°		pribúdajú bazaltové bomby, trosky a lapilové tufy a vo vrchnej časti prevládajú bomby a trosky spečené s útržkami lávy. Severne od kužeľa vytekol lávový prúd, ktorý bol rádiometricky datovaný na $1,22 \pm 0,10$ mil. rokov.
7.	Fenek (k.ú. Petrovce)	prírodná lokalita	stred: 48,17925° 20,04174°	CHA (96 815 m ²), CHVÚ	V severnej časti erózo-denudačnej úzkej doliny je zachovalá mokraď, miestami s otvorenou vodnou hladinou, ktorá patrí k ojedinelým močiarnym biotopom na území Cerovej vrchoviny a je výrazným ekostabilizačným prvkom. Na podmáčaných a zavodnených plochách je biotop kriticky ohrozených druhov vyšších rastlín, vzácných druhov slimákov, vtáctva a hmyzu viazaného na vodu.
8.	Fiľakovský hrad (k.ú. Fiľakovo)	kultúrno- historická lokalita	48,27167° 19,82511°	NKP	Najvýznamnejšia pamiatka mesta Fiľakovo. Prvá zmienka o hrade je z roku 1242. Pôvodne kráľovský majetok neskôr vlastnilo niekoľko rodov uhorskej šľachty, v rokoch 1554 až 1593 bol v podruží Turkov, v roku 1682 počas Thökölyho povstania bol zničený a vyhorel. Od roku 1972 sa realizuje konzervácia hradných ruín, v roku 2007 bola ukončená rekonštrukcia Bebekovej bašty, jej interiér bol adaptovaný na múzejné účely a je v ňom zriadená historická expozícia.
9.	Fiľakovský hradný vrch (k.ú. Fiľakovo)	geologická lokalita	48,27136° 19,82526°	-	Príklad menej erodovaného maaru cerovej bazaltovej formácie vrchnopleistocénneho veku so zachovalou výplňou freatomagmatických pyroklastík. Erupcie vytvorili stratifikovanú sukcesiu lapilových tufov, ktoré v dôsledku strmosti svahu a nasýtenia vodou podliehali druhotnej mobilizácii sklzmi s prejavmi narušenia priebehu vrstiev a ich deformácií. Miestami sa v lapilových tufoch nachádzajú bazaltové bomby s koncentrickou stavbou a úlomky vypálených spodnomiocénnych sedimentov s limonitovými kôrami.
10.	Guda (k.ú. Blhovce)	geologická a prírodná lokalita	48,26437° 19,96585°	CHVÚ	Kótu Guda (413 m n.m.) buduje troskový kužeľ s lapilovými tufmi, aglomerátmi a sopečnými bazaltovými bombami. Od kužeľa v smere na sever pokračuje lávový prúd. Na južných svahoch je vyvinutá lesostep so vzácnou vegetáciou.
11.	Hajnáčka (k.ú. Hajnáčka)	geologická lokalita	48,20974° 19,96795°	CHVÚ	Klasická lokalita korundu (varieta zafíru) sa vyskytuje prevažne v piesčitých sedimentoch tvoriacich výplň maaru (erozívny zvyšok explozívneho vulkánu). Korundy sú prevažne tmavomodré, ale aj ružovofialové. Sú priesvitné, priehľadné, so skleným leskom. Ich veľkosť dosahuje max. 7 mm. Obsahujú inklúzie zirkónu, monazitu, spinelu, pyrotitu a vzácné aj euxenitu.
12.	Hajnáčka - tehliarske suroviny (k.ú. Hajnáčka)	montanistická lokalita	stred: 48,23244° 19,93184°	DP	Výhradné ložisko tehliarskych surovín s ukončenou ťažbou. Surovinou sú kvartérne hliny a miocénne vápnité piesčité íly s polohami pieskov. Nadložie ložiska tvoria humusové hliny. Najväčšie zastúpenie v ložisku majú piesčité vápnité íly a ílovité piesky (85 %). Ložisko bolo ťažené v oblúkovej stene vysokej 10 až 15 m.
13.	Hajnáčsky hradný vrch (k.ú. Hajnáčka)	geologická lokalita	stred: 48,21844° 19,95452°	PR (97 100 m ²)	Krajinne dominantná eróziu obnažená diatréma alkalicko-bazaltového monogenetického vulkánu aktívneho v období vrchného pliocénu s lapilovými tufmi a tufobrekciami, ktoré uzatvárajú početné bloky spodnomiocénnych sedimentov.

					Rádiometrický vek bazaltovej dajky je $2,75 \pm 0,44$ mil. rokov (mladší pliocén).
14.	Hrad Hajnáčka (k.ú. Hajnáčka)	kultúrno- historická lokalita	48,21831° 19,95533°	NKP	Zrúcanina pôvodného gotického hradu, ktorý bol postavený v 13. storočí. Koncom 16. storočia a v prvej tretine 17. storočia bol významným bodom protitureckej obrannej línie znovu opevnili. V roku 1703 vyhorel a od tej doby chátra. Zachované sú len zvyšky múrov ťažko prístupnej najvyššej časti hradu s pravidelným palácom a podkovovitou baštou.
15.	Chrast' (k.ú. Ratka)	geologická a montanistická lokalita	48,24540° 19,80056°	-	Lom s typovým odkryvom najdlhšieho bazaltového lávového prúdu Cerovej vrchoviny (dĺžka cca 11 km). Zaujímavosťou sú početné uzavreniny spinelových lherzolitov pochádzajúcich z úrovni vrchného plášťa. Eruptívne centrum prúdu sa nezachovalo. Vek bazaltu je $1,94 \pm 0,16$ mil. rokov (sp. pliocén). V podloží prúdu sa zachovali kvartérne riečne štrky.
16.	Kaplnka v Biskupiciach (k.ú. Biskupice)	kultúrno- historická lokalita	48,25042° 19,83543°	NKP	Lokalita v areáli miestneho cintorína s tromi objektmi: biskupská pohrebná kaplnka zvestovania Panny Márie z rokov 1750 až 1754, rázsochová drevená zvonica a socha svätého Jána Nepomuckého z 19. storočia.
17.	Karanč (k.ú. Šiatorská Bukovinka)	geologická lokalita	48,15826° 19,78972°	CHKO, CHVÚ, ÚEV	Najvyšší vrch Cerovej vrchoviny (725 m n. m.). Rozsiahle lakolitové teleso pyroxenicko-amfibolického andezitu s granátom, ktoré vniklo do spodnomiocénnych sedimentov. Pozoruhodnosťou je prítomnosť zrn granátov do 1 cm. Intrúzia obsahuje množstvo úlomkov podložných hornín (sediment sp. miocénu a horniny mezozoika a kryštalinika). Rádiometrický vek intrúzie: $16,4 \pm 1,4$ mil. rokov (sp. bádén).
18.	Kláštor františkánov vo Fil'akove (k.ú. Fil'akovo)	kultúrno- historická lokalita	48,26951° 19,82376°	NKP	Barokový dvojvežový, neskôr jednověžový kostol bol pôvodne súčasťou františkánskeho kláštora. Po jeho zničení Turkami bol znovu postavený v rokoch 1694 až 1728.
19.	Kostná dolina (k.ú. Hajnáčka)	geologická lokalita	stred: 48,20995° 19,96535°	NPP (49 200 m ²), NKP, CHVÚ	Maar so zachovalou sedimentárnou výplňou, je svetoznáma paleontologickou lokalitou, prvá zmienka pochádza z roku 1861. Vo výmolevej rokline je odkrytá časť bazaltového maaru s bohatými nálezmi kostí cicavcov, najmä mastodontov, nosorožcov a tapírov. Pochádzajú odtiaľ aj vzácne nálezy pandy, zvyšky kostí opice, hyeny a pod. Je typovou lokalitou biostratigrafickej škály európskeho kontinentálneho neogénu, zóny NM 16.
20.	Kostol sv. Abdona (k.ú. Gemerský Jablonec)	kultúrno- historická lokalita	48,19461° 19,97143°	NKP	Kostol z 12. storočia, upravovaný v 18. storočí a reštaurovaný v roku 1933. Známý drevený chór pochádza z roku 1815. Zaujímavý je aj kazetový strop s maľovanou rastlinnou ornamentikou datovaný z roku 1703.
21.	Kostol sv. Michala (k.ú. Šurice)	kultúrno- historická lokalita	48,23156° 19,91297°	NKP	Neorománsky rímskokatolícky kostol z roku 1686, prebudovaný v rokoch 1864 až 1867.
22.	Kostol sv. Mikuláša (k.ú. Nová Bašta)	kultúrno- historická lokalita	48,17075° 19,94528°	NKP	Románsky kostol bol postavený v 13. storočí, prebudovaný bol v 15. storočí a v rokoch 1700 a 1895.

23.	Kostol sv. Trojice (k.ú. Petrovce)	kultúrno- historická lokalita	48,18619° 20,02194°	NKP	Rímskokatolícky kostol postavený v roku 1930 v stavebnom slohu nastupujúceho modernizmu.
24.	Lipovianske pieskovce (k.ú. Lipovany)	geologická a montanistická lokalita	stred: 48,21425° 19,71001°	PP (1 308 m ²)	Opustený lom tvorený rozpadavými pieskovecami s bochníkovitými konkrecionálnymi útvarmi, ktoré vznikli pri spevňovaní sedimentov. Podľa bohatých fosílnych nálezov makrofauny a mikrofauny (najmä morské hrubostenné lastúrniky) sú sedimenty egenburgského veku. Spolu s laterálne sa zastupujúcimi čakánovskými vrstvami dosahujú hrúbku 100 - 200 m. Predmetom ochrany je pieskovňa s obnaženými pieskovecami filakovského súvrstvia využiteľná pre náučné a exkurzné účely.
25.	Ľudový dom v Kalonde (k.ú. Kalonda)	kultúrno- historická lokalita	48,26037° 19,65593°	NKP	V dome ľudového bývania postaveného v roku 1895 sa nachádza palóčka izba a verná podoba dobovej kuchyne, pomocou ktorých je vytvorený obraz niekdajšieho dedinského života.
26.	Mačacia (Mačkaluk) (k.ú. Šiatorská Bukovinka)	geologická a montanistická lokalita	48,17993° 19,86112°	CHVÚ	Lom Mačacia bol najstarším a najväčším lomom v Cerovej vrchovine. Na jeho stenách je obnažených niekoľko lávových prúdov oddelených polohami lapilových tufov alebo lávových brekcií. Bazalty majú blokovú alebo zvislú hrubostlpcovitú odlúčnosť. Bazalt sa tu začal ťažiť v roku 1882 a vyrábali sa z neho dlažbové kocky, ktoré sa používali najmä pri výstavbe cestných komunikácií. Podľa tohto lomu sa tieto kocky nazvali mačacími hlavami.
27.	Medvedia výšina (Medveš) (k.ú. Nová Bašta)	geologická lokalita	48,16746° 19,89156°	CHKO, CHVÚ, ÚEV	Bazaltový troskový kužel budovaný v spodnej časti aglutinátmi, vyššie aglomerátmi a lapilovými a troskovými tufmi so stopami po dopade vulkanických bômb. S troskovým kuželom je spätý najrozsiahlejší lávový pokrov v Cerovej vrchovine s niekoľkými bočnými lávovými prúdmi. Je najvyššou bazaltovou sopkou v Cerovej vrchovine (659 m n.m.). Vek bazaltu je 2,25 ± 0,30 mil. rokov.
28.	Mohyla v Ratke (k.ú. Ratka)	archeologická lokalita	48,24426° 19,78676°	NKP	Praveká kruhovitá mohyla z 2. storočia pred n.l.
29.	Monica (Monosa) (k.ú. Radzovce)	geologická lokalita	kóta 584 m n.m.: 48,20775° 19,88114°	CHKO, CHVÚ, ÚEV	Relikt troskového kužela, z ktorého vytekol belinský lávový prúd. Tvorí výraznú krajinnú dominantu v prírodovedecky a krajinársky hodnotnej oblasti Cerovej vrchoviny. Na južnom okraji vrcholu bývalej sopky je lesostep so vzácnymi teplomilnými druhmi rastlín.
30.	Mučín (k.ú. Mučín)	geologická lokalita	48,24557° 19,70190°	-	Odkryv lipovianskych pieskovcov (egenburg) so šikmým zvrstvením, ktoré boli vytvorené prúdením príbrežnej morskej vody. Obsahujú skriedovatené schránky morských lastúrnikov.
31.	Mučínska jaskyňa (k.ú. Mučín)	geologická lokalita	48,23352° 19,67585°	PP	Verejne prístupná jaskyňa pozostávajúca z 12 m dlhej chodby, ktorá vznikla vyvetraním kmeňa zuhoľnateného stromu a následným opadávaním horniny zo stropu. Jaskyňa je vytvorená v ryodacitových tufoch, jej výška s oblúkovitým stropom je 1,5 m, šírka 2,5 m. Na konci chodby sa našlo niekoľko odtlačkov listov, ktoré patria k bršlenom, motýľokvetým a myrtovitým rastlinám. V súčasnosti sa takéto rastliny vyskytujú v tropických a subtropických oblastiach.

32.	Ostrá skala (k.ú. Hajnáčka)	geologická a prírodná lokalita	kóta 451 m n.m.: 48,23461° 19,96087°	PR (177 900 m ²), CHKO, CHVÚ, ÚEV	Krajinne dominantný vrchol s výrazným kužeľovitým zahroteným tvarom, ktorý predstavuje bazaltový komplex pozostávajúci z maaru prekrytého troskovým kužeľom s centrálnym lávovým prienikom. Vek bazaltu je 2,6 ± 0,22 mil. rokov. Pri vrchole sú odkryté bralá lapilových tufov kráterového valu. Vo vrcholovej časti sú botanicky cenné rastlinné a živočíšne spoločenstvá skalnej lesostepi a dubových lesov. Pod lokalitou je výrazne vystupujúce bralo Ostrej skaly zložené z lapilových tufov.
33.	Pohanský hrad (k.ú. Stará Bašta, Hajnáčka, Šurice)	geologická, prírodná a archeologická lokalita	kóta 578 m n.m.: 48,19861° 19,92152°	NPR (2 233 500 m ²), NKP, CHKO, CHVÚ, ÚEV	Bazaltová plošina na okrajoch so skalnými stenami, gravitačne zosunutými bralami a kamennými moriami, na ktorej sa nachádzajú zvyšky kamenného valu starých Keltov, pozostatky slovanského hradiska, ktoré slúžilo husitom a 31 neprístupných pseudokrasových jaskýň, z ktorých niektoré boli osídlené od eneolitu po latén. Predmetom ochrany je najzachovalejšia a najtypickejšia náhorná plošina Slovenska na bazaltovom pokrove na Slovensku a súčasne ide o jeden z najrozsiahlejších súvislých lesných komplexov s prirodzeným drevinovým zložením v Cerovej vrchovine.
34.	Pohrebisko v Prši (k.ú. Prša)	archeologická lokalita	48,30171° 19,78732°	NKP	Žiarové pohrebisko pilínskej kultúry, hroby keltských bojovníkov, hroby z obdobia sťahovania národov, slovansko-avarské pohrebisko zo 7. až 8. storočia a staromaďarské pohrebisko.
35.	Pramenisko Gortvy (k.ú. Tachty)	geologická lokalita	48,13638° 19,90794°	CHKO, CHVÚ, ÚEV	Jazierka vytvorené zahradením prirodzeného odtoku Gortvy po zosuve v oblasti jeho prameniska. Zosuvy nastali na rozhraní dvoch rôzne plastických hornín: tvrdších ryodacitových tufov a podložných mäkkších tachtianskych pieskocov a v okolí jazierok majú typický zvlnený reliéf.
36.	Radzovce (k.ú. Radzovce)	archeologická lokalita	48,21495° 19,83382°	-	Najrozsiahlejšie sídlisko a pohrebisko z mladšej bronzovej doby na území Cerovej vrchoviny. Ďalšie nálezy pochádzajú z eneolitu (sídlisko s kanelovanou keramikou) a kniežacia mohyla zo staršej železnej doby.
37.	Ragáč (k.ú. Hajnáčka)	geologická a prírodná lokalita	kóta 537 m n.m. 48,22253° 19,98248°	NPR (97 300 m ²), CHKO, CHVÚ, ÚEV	Relikty troskového kužeľa, asociujúceho lávového prúdu staršieho pleistocénu a vulkanických foriem bazaltového monogenetického vulkanického poľa. Troskový kužeľ je budovaný aglutinovanými troskami s nepravidelnými dierami, ktoré predstavujú kanály fumarol. Ochrana tvorí súbor geologických a geomorfologických javov dokumentujúcich finálnu sopečnú činnosť a prirodzených lesných spoločenstiev s výskytom chránených a iných zriedkavých druhov rastlín a živočíchov.
38.	Soví hrad (k.ú. Šurice)	geologická, prírodná a archeologická lokalita	stred: 48,22617° 19,91320°	PP (28 140 m ²), CHVÚ	Impozantná, eróziu obnažená 84 m vysoká vypreparovaná diatréma alkalicko-bazaltového monogenetického vulkánu aktívneho v období spodného pliocénu. Maarová výplň predstavuje zvrstvenú sukcesiu tufov, lapilových tufov, aglomerátov a aglutínátov, cez ktoré preráža niekoľko bazaltových žíl. Na vrchole bola vybudovaná stredoveká strážna pevnosť, o čom svedčí niekoľko pozostatkov (do skaly vytesaný priestor, nádrž na vodu). Odtiaľ pochádzajú aj archeologické nálezy z eneolitu, neolitu a mladšej bronzovej doby. V okolí brala rastie vzácna

					teplomilná flóra s viacerými chránenými druhmi rastlín.
39.	Steblová skala (k.ú. Hajnáčka)	geologická a prírodná lokalita	kóta 486 m n.m.: 48,24694° 19,98132°	PR (373 700 m ²), CHKO, CHVÚ, ÚEV	Vypreparovaný sopečný komín s početnými bazaltovými žilami a výlevmi. Na obnaženej časti sopúcha majú bazalty stĺpcovitú odlučnosť v podobe obráteného vejára. Vek bazaltového neku bol určený na 4,63 ± 0,2 mil. rokov. V okolí lokality sú lesné, lesostepné a stepné biotopy, na ktoré sa viaže výskyt mnohých chránených druhov fauny a flóry.
40.	Šiator (k.ú. Šiatorská Bukovinka)	geologická a montanistická lokalita	kóta 660 m n.m.: 48,17613° 19,84133°	CHVÚ	Lakolitové teleso pyroxenicko-amfibolického andezitu s granátom, tvoriace klenbový vrch. Na jeho západnom svahu je v lome je obnažený kontakt andezitového lakolitu, ktorý vnikol do pieskovcov fil'akovského súvrstvia. Pieskovce boli tepelne zmenené na jemnozrnné pyroxenické rohovce a následnou nízkotermálnou vznikli sekundárne minerály. Intrúzia andezitovej magmy nastala počas stredného miocénu (báden).
41.	Šiatorská Bukovinka (k.ú. Šiatorská Bukovinka)	montanistická lokalita	stred: 48,18993° 19,86855°	DP, CHVÚ	Hlavným surovinovým typom výhradného ložiska stavebného kameňa je amfibolicko-biotitický andezit s akcesorickým granátom. Andezit sa vyznačuje stĺpcovitou, menej doskovitou až blokovitou odlučnosťou. Je vhodný na výrobu drveného kameniva v kvalitatívnych triedach A a C, kontaktné metamorfovaný pieskovec prevažne v triede E. Časť zásob je vhodná pre hrubú kamenársku výrobu. Ložisko je otvorené viacetážovým povrchovým lomom 300x400 m situovanom na západnej strane kóty Šiator. Nadložné pieskovce sú taktiež využiteľné ako stavebný kameň nižšej kvality.
42.	Šíd (k.ú. Šíd)	geologická a montanistická lokalita	48,27921° 19,88060°	-	Početné minerálne pramene (pôvodne 13 prirodzených výverov a kopaných studní). Vo väčšine z nich je voda slabo mineralizovaná, hydrouhličitanová, studená. Severne od obce Šíd je opustený lom v bazaltovom lávovom prúde pliocénneho veku, ktorý leží na pieskovcoch fil'akovského súvrstvia spodnomiocénneho veku. Na kontakte sú pieskovce termicky premenené.
43.	Šomoška (k.ú. Šiatorská Bukovinka)	geologická, prírodná a kultúrno- historická lokalita	kóta 505 m n.m.: 48,17165° 19,85674°	NPR (366 200 m ²), CHVÚ	Na východnom svahu lokality je jeden z početných vulkanických nekov s pravidelnou mierne ohnutou stĺpcovitou odlučnosťou bazaltu v odkryve nazvanom „Kamenný vodopád“. Lávový nek Šomošky bol datovaný na 4,08 ± 0,03 mil. rokov (sp. pliocén - dák). Na západnej strane sú bazaltové stĺpy uložené horizontálne, kolmo na okrajovú stenu prírodového kanála. Na skalnom brale bol vybudovaný stredoveký hrad pôvodne v gotickom slohu v 13. - 14. storočí. V roku 1576 ho dobyli Turci. Od začiatku 20. storočia chátra, v roku 1972 sa začali reštaurátorské práce, ktoré trvajú dodnes. Lokalita má pestrú mozaiku biocenóz s výskytom viacerých chránených druhov rastlín a živočíchov.
44.	Šťavica (k.ú. Hajnáčka)	geologická lokalita	48,19942° 19,95789°	CHVÚ	Prameň nízkomineralizovaných vôd, ktorý sa dodnes využíva na pitné účely. Má hydrouhličitanovo-síranovú Ca-Mg a Fe uhličitú vodu s teplotou 9,5 °C. V minulosti tu boli vaňové kúpele na liečenie reumatických a cievnych chorôb, ktoré zanikli po roku 1945.

45.	Tachtianske pieskovce (k.ú. Tachty)	geologická lokalita	48,14722° 19,92763°	CHVÚ	Typový profil tachtianskych pieskovcov tvorený rozpadavými pieskovecami s pevnými lavicami a bochníkmi, ktoré spravidla rímsovite prečnievajú. Pevné lavice sú stmelené vápnitým tmelom, preto lepšie odolávajú erózi. Sú súčasťou fil'akovského súvrstvia a usadili sa na okraji plytkého mora v egenburgu (22 - 20 mil. rokov).
46.	Tachty (k.ú. Tachty)	geologická a montanistická lokalita	48,15702° 19,94114°	CHVÚ	Diatréma vyplnená bazaltovými tufmi s úlomkami až veľkými blokmi pieskovcov spodnomiocenných sedimentov, ktoré boli vytrhnuté sopečnou činnosťou z podložných hornín. V malom lome situovanom možno pozorovať ostrý, takmer zvislý styk okraja diatrémy s výrazne zvrstvenými tachtianskymi pieskovecami.
47.	Telka (k.ú. Mučín)	geologická a montanistická lokalita	48,23317° 19,71498°	-	Aluviálne štrky a piesky bukovinského súvrstvia odkryté v štrkovni. V ich nadloží vystupujú ryolitové tufy s hojnými odtlačkami listov subtropických až tropických rastlín (palmy, vavrínovité, magnólie, ihličnany, duby).
48.	Veľké Hradište (Hardeš, Hargič) (k.ú. Ratka)	geologická lokalita	48,25955° 19,75974°	-	Krajinná dominanta, ktorú tvorí eróziu vypreparovaný bazaltový lávový nek, ktorý preráža sedimenty pieskovcov fil'akovského súvrstvia a ktorý slúžil ako prírodný kanál pre bazaltovú lávu. Pri okraji telesa je výrazná stĺpcová odlučnosť bazaltu v podobe obráteného vejára. Rádiometrický vek bazaltu je $5,43 \pm 0,40$ mil. rokov (sp. pliocén).
49.	Vodná nádrž Gemerský Jablonec (k.ú. Gemerský Jablonec)	prírodná lokalita	stred: 48,18098° 19,99182°	PR (32 290 m ²), CHVÚ	Vodná nádrž predstavuje náhradný biotop vodných živočíchov a rastlín za rozsiahle močiare na nive Gortvy. Významná trofická, reprodukčná a migračná lokalita vodného vtáctva.
50.	Vodná nádrž Tachty (k.ú. Tachty)	oddychová lokalita	stred: 48,15513° 19,92934°	CHVÚ	Nádrž napájaná tokom Gortva z rozlohou 24 ha, má technicky využiteľný hydroenergetický potenciál pre malé vodné elektrárne (0,085 GWh/rok) a slúži aj na rekreačné účely.
51.	Vrch Červená skala (Vöröskő) (k.ú. Fil'akovo)	kultúrno- historická lokalita	kóta 249 m n.m.: 48,27926° 19,82013°	NKP	Zachovaná časť okrajového valu maaru vo Fil'akove, na jeho vrchole bola v 17. storočí postavená okrúhla pozorovacia bašta. Predmetom ochrany je miesto pamätne s pomníkom na štrajk v roku 1936.
52.	Vrt v Rapovciach (k.ú. Rapovce)	geologická lokalita	48,27836° 19,67562°	CHVÚ	Vrt GTL-2 s hĺbkou 1 501,2 m s overenými parametrami geotermálnej vody (výdatnosť 11 l.s ⁻¹ , teplota na ústí: 37 - 38 °C). Vítaný v rokoch 2006 - 2007.
53.	Zaboda (k.ú. Hajnáčka)	geologická a prírodná lokalita	kóta 468 m n.m.: 48,23353° 19,97444°	PP (207 200 m ²), CHKO, CHVÚ, ÚEV	Výrazná krajinná dominanta, relikť lávového prúd datovaný na $2,03 \pm 0,15$ mil. rokov, ktorý sa vyznačuje cennými gravitačnými formami reliéfu, najzaujímavejšie sú jej strmé bralnaté svahy s majestátnymi bazaltovými stĺpmi, vežami a rozsadlinovými dutinami. Lokalita je domovom vzácných teplomilných druhov fauny a flóry. Pri jej okraji sú dve malé jaskyne.

Zdroj:

Baláž, P. et al. (2007): Využívanie nerastných surovinných zdrojov vo veľkoplošných chránených územiach prírody SR. Archív Geofondu.

Elečko, M. et al. (2001): Geologická mapa s problematikou ochrany prírody - CHKO Cerová vrchovina. Archív Geofondu.
Jeleň, S. et al. (2010): Náučno-poznávací sprievodca po geologických a geografických lokalitách stredného Slovenska. Projekt APVV.
Liščák, P. et al. (2011): Informačný systém významných geologických lokalít SR, základný geologický výskum. Archív Geofondu.
www.apsida.sk
www.arslexicon.sk
www.enviroportal.sk
www.filakovo.sk
www.freemap.sk
www.geology.sk
www.pamiatky.sk
www.sopsr.sk
www.slovakiatrip.sk